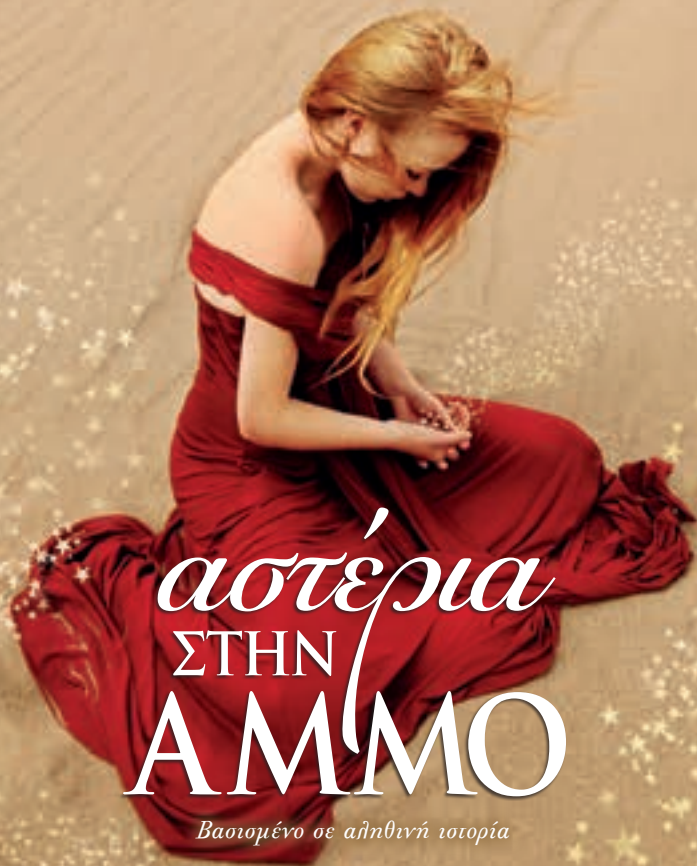

ΡΕΝΑ ΡΩΣΣΗ-ΖΑΪΡΗ

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ 500.000 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ

αστέρια ΣΤΗΝ ΑΜΜΟ

Βασισμένο σε αληθινή ιστορία

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 30.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Αστέρια στην άμμο**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Λελουδή
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Ρένα Ρώσση-Ζαΐρη, 2018
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Buffy Cooper/Trevillion Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2018, 30.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2136-0
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2137-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΡΕΝΑ ΡΩΣΣΗ-ΖΑΪΡΗ

αστέρια
ΣΤΗΝ
ΑΜΜΟ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΡΕΝΑΣ ΡΩΣΣΗ-ΖΑΪΡΗ

Για ενηλίκους:

- Επάγγελμα γονέας; Πανεύκολο!* 2010
Αγαπώ θα πει χάνομαι, 2010
Κόκκινο κοράλλι, 2011
Μικροί άγγελοι, 2012
Άρωμα βανίλιας, 2013
Δίδυμα φεγγάρια, 2014
Ο τελευταίος χορός της Σαλώμης, 2014
Μην πιστεύεις στην αλήθεια, 2015
Στην αγκαλιά του ήλιου, 2015
Δυο φιλιά για την Αμέλια, 2016
Βαθύ γαλάζιο, 2016
Θάλασσα-φωτιά, 2017
Αγάπη-δηλητήριο, 2017

Για παιδιά:

- Το ψαράκι που μπορούσε να ευχηθεί*, 2008
Εγώ είμαι η αρχηγός, 2008
Ένα καινούριο ζώακι, 2008
Το ψαράκι που φορούσε γυαλιά, 2010
Η Ντανιέλα λέει όχι!, 2010
Ένα αδέσποτο σκυλάκι, 2010
Ο Αϊ-Βασίλης και το μαγεμένο παστίτσιο, 2010
Ένα θαύμα για την Αλίκη, 2010
Η Μαγισσούλα των Χριστουγέννων, 2011
Ένα αδελφάκι για τη Θαλασσένια, 2012
Ο Αϊ-Βασίλης και η μικρή γοργόνα, 2012
Είμαι θυμωμένη!, 2013
Ο Μπουμπριαλαλί με το κόκκινο λειρί, 2013
Η Ντανιέλα και τα Επτά Λυκάκια, 2015
Η Ντανιέλα και οι Επτά Χιονάτες, 2015
Ένα Πάσχα και μισό!, 2016

*Στον Νίκο, τον λατρεμένο μου πατέρα.
Από τότε που έφυγες από κοντά μου,
κάθε βράδυ αγναντεύω τον ουρανό.
Για να δω ποιο αστέρι λάμπει περισσότερο.
Και να ανακαλύψω το δικό σου, μπαμπά μου,
να με πλημμυρίσει η αγάπη σου...*

Θα 'θελα να φωνάξω τ' όνομά σου, αγάπη, μ' όλη μου την δύναμη.
Να τ' ακούσουν οι χτίστες απ' τις σκαλωσιές και να φιλιούνται
με τον ήλιο
να το μάθουν στα καράβια οι θερμαστές και ν' ανασάνουν όλα
τα τριαντάφυλλα
να τ' ακούσει η άνοιξη και να 'ρχεται πιο γρήγορα
να το μάθουν τα παιδιά για να μην φοβούνται το σκοτάδι,
να το λένε τα καλάμια στις ακροποταμιές, τα τρυγόνια πάνω
στους φράχτες
να τ' ακούσουν οι πρωτεύουσες του κόσμου και να το ξαναπού-
νε μ' όλες τις καμπάνες τους
να το κουβεντιάζουνε τα βράδια οι πλύστρες χαϊδεύοντας τα πρη-
σμένα χέρια τους.

Να το φωνάξω τόσο δυνατά
που να μην ξανακοιμηθεί κανένα όνειρο στον κόσμο
καμιά ελπίδα πια να μην πεθάνει.

Να τ' ακούσει ο χρόνος και να μην σ' αγγίξει, αγάπη μου, ποτέ.

ΤΑΣΟΣ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ,
από το *Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας*, Κέδρος, 1952

Κουβεντιάζοντας για τ' αστέρια...

Είναι παράξενος, είναι μαγικός ο τρόπος με τον οποίο το ένα μυθιστόρημα με οδηγεί σε κάποιο άλλο. Τα Δίδυμα Φεγγάρια είναι ένας σταθμός στη συγγραφική μου καριέρα. Την αγαπήσατε τόσο αυτή την αληθινή ιστορία που μιλάει για τον έρωτα, την αναπνοή του Θεού πάνω στη γη. Από την πρώτη στιγμή που κυκλοφόρησε μέχρι και σήμερα με εμπιστεύεστε, μου ανοίγετε διάπλατα την καρδιά σας. Μου γράφετε την ιστορία της ζωής σας. Χαρές και λύπες, δοκιμασίες και συμφορές, ψέματα κι αλήθειες πονεμένες, όλα όσα γευτήκατε.

Με την παράκληση να γίνουν μυθιστόρημα.

Με συγκινείτε απίστευτα. Όμως είναι δύσκολο, πολύ δύσκολο να επωμιστώ το βάρος μιας τέτοιας ευθύνης. Σε πολλά από τα μυθιστορήματά μου υπάρχουν κομμάτια από αληθινές ιστορίες, όπως στο Κόκκινο Κοράλλι από τη δική μου παιδική ηλικία. Στο μυθιστόρημά μου Στην αγκαλιά του ήλιου με την πραγματική ιστορία αγάπης της Ελισσώς με τον Γερμανό αξιωματικό, στην Κρήτη, σε εκείνα τα δυσβάσταχτα τα χρόνια του πολέμου. Ακόμα και στο Θάλασσα-φωτιά, με την ιστορία του μικρού Νικόλα.

Κάθε βιβλίο που γράφω γεννιέται πρώτα μέσα μου, γίνεται κομμάτι του εαυτού μου. Προσπαθώ να ρουφήξω καθετί γύρω μου, να αφουγκραστώ αξίες ζωής. Κι ύστερα ο κόσμος ο πραγματικός ενώνεται με τη φαντασία, τις εμπειρίες, τις χαρές και τους πόνους της ζωής μου. Κάπως έτσι αρχίζουν να «ζωντανεύουν» οι ήρωες και δημιουργείται σιγά σιγά κάθε μυθιστόρημά μου. Πίστευα πως δε θα έγραφα ποτέ ξανά μια αληθινή ιστορία από την αρχή μέχρι το τέλος, ξεχνώντας πως ποτέ δεν πρέπει να λέμε «ποτέ»! Γιατί έφτα-

σε και πάλι η στιγμή να την ακολουθήσω την παιχνιδιάρικη ζωή, να πλάσω ακόμα ένα μυθιστόρημα βασισμένο στα δικά της απίστευτα, μαγευτικά και τόσο αλλοπρόσβαλα παιχνίδια.

Βρισκόμουν για εκδήλωση βιβλίου σε μια από τις αγαπημένες μου πόλεις κάπου στην ηπειρωτική Ελλάδα, όταν συνάντησα τον άνθρωπο που έμελλε να γίνει ήρωάς μου. Ήταν ένας ψηλός ευθυτενής ηλικιωμένος άντρας. Θα πρέπει να πλησίαζε τα ογδόντα, ίσως και να τα ξεπερνούσε. Κι όμως εξέπεμπε λάμψη, γοητεία και μια απίστευτη ηρεμία. Κάτι που μόνο οι πραγματικά ευτυχισμένοι άνθρωποι εκπέμπουν. Μου έδωσε το χέρι του, μου συστήθηκε. Τα μάτια του ήταν βουρκωμένα.

«Έχω διαβάσει τα Δίδυμα Φεγγάρια, κόρη μου, και έχω μαγευτεί. Τώρα που βρίσκομαι στη δύση της ζωής μου μια χάρη θέλω. Να γράφεις και τη δική μου ιστορία. Να την κάνεις βιβλίο. Όχι, όχι για μένα. Αλλά γιατί πρέπει να μάθουν όλοι για τ' αστέρια...»

«Για τ' αστέρια,» τον ρώτησα παραξεναμένη.

Ήταν κάποιος αστρονόμος κι είχε μια ενδιαφέρουσα ζωή; Προσπαθώντας να βρω έναν ευγενικό τρόπο να του αρνηθώ, τον άφησα να μιλήσει για λίγο. Και τότε μαγεύτηκα. Διηγούνταν τόσο όμορφα, τόσο παραστατικά. Όλα όσα άκουγα μαθήματα ζωής ήταν για μένα. Τα λόγια του, οι κινήσεις του, το χαμόγελό του με μαγνήτιζαν, με σαγήνευαν. Στιγμές στιγμές ανατριχίαζα σύγκορμη. Γιατί η ιστορία του με συγκίνησε απίστευτα.

Όταν αναγκάστηκα να τον αποχαιρετήσω, τον ευχαρίστησα μονάχα. Χωρίς να του υποσχεθώ τίποτα. Λατρεύω την αλήθεια. Δεν άντεχα να του χαρίσω ψεύτικες ελπίδες. Με τα αλλεπάλληλα ταξίδια μου στην Ελλάδα τον ξέχασα. Έτσι τουλάχιστον νόμισα. Γιατί η ιστορία του κλωθογύριζε στο μυαλό μου, γινόταν σιγά σιγά κομμάτι μου. Χωρίς να το συνειδητοποιήσω, ακολουθούσα τα δικά του ψίχουλα, αυτά που είχε ρίξει στο διάβα μου, σαν να ήταν ο δικός μου προσωπικός Κοντορεβιθούλης.

Τον συνάντησα κι άλλες φορές. Έχοντας μαζί μου χαρτί και μολύβι. Για να καταγράψω λεπτομέρειες, να αποτυπώσω συναι-

σθήματα, τα τερτίπια της ίδιας της ζωής που είναι ο πιο ευφάνταστος συγγραφέας, όπως μου είχε πει κάποτε η γιαγιά μου. Κάπως έτσι βούτηξα στ' Αστέρια στην άμμο. Ο στόχος τους με ξετρελάινε. Είχα στα χέρια μου μια απίστευτη αληθινή ιστορία, μια μοναδική ευκαιρία να συλλαβίσω την αγάπη, το πολυτιμότερο συναίσθημα του κόσμου. Να ταξιδέψω με την καρδιά και τον νου στο ρήμα ΑΓΑΠΩ, από το Α έως το Ω.

Η αγάπη και η ασφάλεια που εισπράξαμε στην παιδική μας ηλικία παίζουν τεράστιο ρόλο στη μετέπειτα ζωή μας. Είμαστε όσα μας έχουν συμβεί. Δύσκολα μπορούμε να αγνοήσουμε αυτά που μας στοιχειώνουν, να ξεφύγουμε από τα λάθη που έκαναν οι γονείς μας. Τα εξωτερικά χαρακτηριστικά μας αλλάζουν τόσο εύκολα. Ο εσωτερικός μας όμως κόσμος, όχι. Τα παιδικά μας χρόνια, οι εμπειρίες μας, όσα μας διαμόρφωσαν, βάρη ασήκωτα είναι και τα κουβαλάμε μαζί μας.

Πολλές φορές οι γονείς χρησιμοποιούν τα παιδιά τους για να λυτρωθούν. Είναι απάνθρωπο, είναι έγκλημα να μαυρίζεις την καθάρια ψυχή ενός παιδιού, να σκοτεινιάζεις την αθωότητά του. Να φορτώνεις στους ώμους του το δικό σου μίσος, τα δικά σου όνειρα που έγιναν θρύψαλα, ακόμα και τις δικές σου ανταπάτες. Οι συναισθηματικοί δεσμοί μιας οικογένειας καταστρέφονται εύκολα. Και είναι τα παιδιά που πληρώνουν τα λάθη μας, τα παιδιά που πρέπει να παλέψουν για να οικοδομήσουν και πάλι τις αξίες τους. Τα στιγματίζουν το παρελθόν, οι πληγωμένες θύμησες. Τα αλλάζουν. Τρέμουν το αύριο, παίρνουν βιαστικές, λανθασμένες αποφάσεις, φυλακίζουν τα συναισθήματά τους.

Ο δρόμος της λύτρωσης ονομάζεται αγάπη. Κι είναι μονόδρομος.

Όλα τα θεραπεύει η αγάπη. Βάλσαμο είναι. Επουλώνει τις πληγές, λειαίνει τη σκληράδα της ζωής. Κι έχει τόση, μα τόση δύναμη, που μπορεί, ναι, μπορεί, αλήθεια σάς λέω, πιστέψτε με, μπορεί να γεμίσει τις χούφτες μας με όλα τ' αστέρια του ουρανού.

Οι ήρωές μου αγωνίζονται να καταλάβουν την αγάπη. Κάνουν

λάθη, πληγώνονται, ματώνουν, χαιρόνται, συμπονούν. Μέχρι να ομίξουν και να γίνουν ένα.

Είναι ο Ιάκωβος, που ανοίγει τα φτερά του για να πετάξει μακριά, χωρίς να αναλογιστεί τις ευθύνες του. Μπορεί άραγε ένας άνθρωπος να κάνει ό,τι θέλει όταν είναι πατέρας;

Είναι η Αλεξία, η γυναίκα που αγαπήθηκε πολύ. Τρεις άντρες διαμόρφωσαν τη ζωή τους για χάρη της. Ήταν το τρόπαιο ανάμεσα τους. Από τη στιγμή που την αντίκρισαν, όρκο έδωσαν στον εαυτό τους να την κάνει ο καθένας δική του.

Είναι η Αγαθονίκη, που φορτώθηκε στους ώμους της μίσος ανείπωτο. Και χρειάστηκε να διαβεί έναν δρόμο στρωμένο με άσπρα μυρωδάτα γαρίφαλα για να καταλάβει το γιατί. Είναι αυτοί οι ήρωες, είναι κι άλλοι πολλοί, είναι και η αγάπη.

Στην αρχή, στη μέση και στο τέλος όλων των πραγμάτων.

Στην αρχή, στη μέση και στο τέλος της ίδιας της ζωής μας.

Αυτό το μυθιστόρημα μου θυμίζει τον Κοντορεβιθούλη. Φταίνε τα λάθη των γονέων. Και τους δικούς μου πρωταγωνιστές τους παράτησαν μέσα σε ένα «σκοτεινό δάσος» για να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους. Φταίνε τα ψίχουλα που έριξε στο μονοπάτι της γραφής μου εκείνος ο ηλικιωμένος άντρας.

Άλλαξα τα ονόματα, τα επαγγέλματα, τις πόλεις όπου γεννήθηκαν, έζησαν και ζουν οι πραγματικοί ήρωές μου. Κράτησα όμως τους χρόνους. Κι ίσως και τον χαρακτήρα του κεντρικού ήρωα, απ' όσο τον κατάλαβα όσες φορές τον είδα. Εκείνος θα μου πει όταν διαβάσει το βιβλίο μου αν μπόρεσα στ' αλήθεια να τον αποδώσω σωστά. Θα ήθελα να ήμουν δίπλα του, για να του σφίγγω το χέρι, για να δω τα μάτια του να βουρκώνουν καθώς θα ταξιδεύει πίσω στο παρελθόν, σε όσα βίωσε. Θα ήθελα να ήμουν κοντά του, για να νιώσω αν τελικά κατάφερα να σας πείσω πως η αγάπη είναι ο μοναδικός δρόμος της ζωής μας, πως η δύναμή της είναι μοναδική. Γιατί ξέρει να συγχωρεί. Και να λυτρώνει. Δε θα σας αποκαλύψω ποιος απ' όλους τους ήρωες είναι ο άνθρωπος που μου εμπιστεύτηκε την ιστορία του, ο άντρας που λάτρευε τ' αστέρια.

Για να μην προδώσω τις εξελίξεις. Είμαι σίγουρη πως από κάποιο κεφάλαιο του βιβλίου και μετά θα το καταλάβετε αμέσως.

Για άλλη μια φορά θέλησα να διαδραματιστούν όλα σε ένα μαγευτικό νησί. Επέλεξα την Ύδρα. Εκεί όπου παντρεύονται η πέτρα και ο ουρανός. Για να χρωματίζω πιο εύκολα τις λέξεις μου, για να λούζομαι στο φως, να παίζω με το θαλασσινό αεράκι, να βουτάω στο απέραντο γαλάζιο, παρέα με τους ήρωές μου, παρέα με εσάς. Κι είναι και η Εύβοια, η Πάτρα, ο Πειραιάς, η Αθήνα, είναι η Βαρκελώνη, η Ρώμη, η Κύπρος, αλλά και η μακρινή Ινδία, που έντυσαν με τη δική τους λάμψη τ' Αστέρια στην άμμο.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στις εκδόσεις Ψυχογιός, που μου προσφέρουν απλόχερα την ασφάλεια και την αγάπη που τόσο έχω ανάγκη για να γράφω. Αλλά και σε όλους τους μοναδικούς, τους πολύτιμους συνεργάτες μου στις εκδόσεις που παθιάζονται με τη δουλειά τους, όπως και στην πολυαγαπημένη επιμελήτριά μου. Όλοι τους χαρίζουν κομμάτι από τον ίδιο τους τον εαυτό στο μυθιστόρημά μου, μέχρι να φτάσει η μαγική για μένα στιγμή που θα κουρνιαστεί στη δική σας αγκαλιά.

Ένα τρυφερό ευχαριστώ στον άντρα που λάτρευε τ' αστέρια. Χωρίς εκείνον αυτό το βιβλίο δε θα είχε «ζωντανέψει» ποτέ.

Αμέτρητα είναι και τα ευχαριστώ μου σε σας, τους φίλους και τις φίλες αναγνώστριές μου. Φωτίζετε τη γραφή μου με τα λόγια σας, μου χαρίζετε τη δύναμη να μετράω αστέρια.

Εύχομαι να ταξιδέψετε με λαχτάρα σε αυτό το βιβλίο, να ανακαλύψετε τα ψίχουλα της αγάπης που είναι ριγμένα στις σελίδες του για χάρη σας. Να γίνετε ένα με την αγάπη.

Και να νιώσετε πως...

Όλα τ' αστέρια του ουρανού είναι για όλους μας.

ΡΕΝΑ ΡΩΣΣΗ-ΖΑΪΡΗ

Ηταν τόσο χλωμό το προσωπάκι του. Και με κοιτούσε με εγκατέρευση, με μια έκφραση παραπονεμένη. Ήξερα γιατί. Εκλιπαρούσε τη βοήθειά μου.

Τα γαλανά του μάτια, εκείνα τα μαγευτικά μάτια-θάλασσες που ήταν ολόκληρος ο κόσμος μου, ήταν μονίμως βουρκωμένα. Σαν να γνώριζε πως κινδύνευε, πως η μικρή του ζωή κρεμόταν από μια κλωστή. Κι από εκείνους τους ορούς, τα σωληνάκια, τα καλώδια γύρω του.

Δεν προσευχόμουν συχνά. Μονάχα όταν είχα πρόβλημα, μονάχα τότε έτρεχα να κλειστώ μέσα στο μικρό δωμάτιο του σπιτιού μας όπου υπήρχε το εικονοστάσι. Εκείνες τις ημέρες, εκείνες τις τραγικές στιγμές όμως ψέλλιζα ασταμάτητα προσευχές. Τον είχα ανάγκη τον Θεό. Κι ήλπιζα.

Σε ένα θαύμα.

Είχα ζητήσει ακόμα και τη βοήθεια της γιαγιάς μου. Όλοι όσοι μας αγάπησαν και δεν υπάρχουν πια συνεχίζουν να είναι δίπλα μας, να νοιάζονται για μας. Κι ήταν κοντά μου η γιαγιά και μπορούσε να μεσολαβήσει στους αγίους.

«Κουράγιο, μικρή μου. Μη χάνεις τις ελπίδες σου. Πρέπει να αγωνιστείς», την άκουγα να μου ψιθυρίζει.

Είχε δίκιο. Έπρεπε να αγωνιστώ κι εγώ με την ίδια δύναμη που αγωνιζόταν ο μικρός μου. Να πάρω κουράγιο από εκείνον. Δεν ήξερα αν θα τα κατάφερα και δεν μπορούσα να βρω λόγο για να περιγράψω την απελπισία μου.

Μήπως έφταιγα εγώ για την αρρώστια του παιδιού μου;

Μήπως πλήρωνα τις αμαρτίες μου;

Όχι, όχι! Ο Θεός δεν είναι τιμωρός. Ο Θεός είναι αγάπη.

Είναι τόσο αλλοπρόσαλλη η ζωή. Τη μια στιγμή πετούσα στα ουράνια, κι ας μην το ήξερα, και την άλλη... Και την άλλη άρπαξα στην αγκαλιά μου τον μικρό μου θησαυρό. Κι όλα μεταμορφώθηκαν σε εφιάλη. Το τηλεφώνημα του παιδίατρου που με έκανε να τα χάσω, το ταξίδι ως την Αθήνα. Λίγες, ελάχιστες ώρες μονάχα που μου φάνηκαν αιώνες. Κι ύστερα το Νοσοκομείο Παίδων. Οι εξετάσεις. Η αγωνία. Η εντατική. Η αναμονή. Η γνωμάτευση των γιατρών. Λόγια-καρφιά. Λόγια που σηματοδοτούσαν τον Γολγοθά μου.

«Όταν φτάνεις σε αδιέξοδο και νιώθεις τις δυνάμεις σου να λιγοστεύουν, ένα μόνο σου μένει να κάνεις. Να κλείσεις τα μάτια και να κοιτάξεις ψηλά», μου είχε πει κάποτε ο πατέρας μου.

Λίγο πριν με εγκαταλείψει στη μοίρα μου.

Όταν σάρωσε τη ζωή μου αυτός ο ανεμοστρόβιλος, πάγωσα. Ήμουν σίγουρη πως σύντομα θα βρισκόμουν και πάλι στην Ύδρα, θα έτρεχα στην παραλία παρέα με τον Άγγελο, θα πετούσαμε πέτρες στη θάλασσα. Του άρεσε τόσο αυτό το παιχνίδι. Όμως ο ανεμοστρόβιλος, αντί να κοπάσει, θέρριψε. Κι όταν με έδωχναν από κοντά του, γινόμουν ένα με εκείνη την καρέκλα έξω από την εντατική, στεκόμουν βράχος στο πλευρό του. Τα μάτια μου ήταν προσημένα από το κλάμα, ίσα που ανέπνεα. Κάθε φορά που άνοιγε εκείνη η πόρτα έτρεμα ολόκληρη, νόμιζα πως την άνοιγαν για μένα. Για να με πλησιάσουν. Για να μου πουν τα φρικτά νέα. Όσπου:

«Κυρία Στεργίου, ο γιος σας χρειάζεται επείγοντως μεταμόσχευση ήπατος. Αλλιώς κινδυνεύει να...» άρχισε να μου λέει εκείνος ο παιδίατρος που είχε αναλάβει τον Άγγελο.

«Όχι, όχι! Δε σας πιστεύω! Δε σας πιστεύω!» τον διέκοψα φωνάζοντας, σπρώχνοντάς τον μακριά μου.

Γιατί δεν μπορούσα να αντιδράσω αλλιώς, γιατί βίωνα το θρίλερ της ζωής μου. Ο γιατρός περίμενε υπομονετικά να ηρεμήσω. Ύστερα μου εξήγησε πως το παιδί μου μπήκε στην επείγουσα λίστα αναμονής για δότη ήπατος από άτομο με εγκεφα-

λικό θάνατο και με υγιή όργανα για μεταμόσχευση. Μου τόνισε όμως πως θα προτιμούσε να γίνει μεταμόσχευση από ζώντα δότη, κατά προτίμηση πρώτου βαθμού συγγενείας, με ομάδα αίματος ταυτόσημη ή συμβατή με του μικρού. Ζήτησε τη βοήθειά μου. Δεν άργησαν να γίνουν οι δικές μου εξετάσεις. Αναθάρρησα. Όταν όμως έμαθα τα αποτελέσματα, χλώμασα. Η ομάδα μου δεν ήταν συμβατή. Αχ, το γνώριζα. Το γνώριζα καλά. Σαν μάνα όμως περίμενα κάποιο θαύμα.

«Θα πρέπει να εξετάσουμε άμεσα και τον πατέρα του», υπέδειξε ο γιατρός.

Γιατί δεν ήξερε. Δεν ήξερε τίποτα για μένα και το παιδί μου, για τους άντρες της ζωής μου. Ο Άγγελός μου δεν είχε γνωρίσει τον πατέρα του, ο Άγγελός μου...

Ξεροκατάπια.

«Θα... θα τον ειδοποιήσω», ψέλλισα.

Πώς ήταν δυνατόν να του αποκαλύψω ότι ο πατέρας του Άγγελου αγνοούσε την ύπαρξή του;

Είχε έρθει όμως η ώρα να το μάθει! Ήταν ζήτημα ζωής ή θανάτου.

«Δεν το ξέρεις, δε... δε σ' το αποκάλυψα ποτέ. Αλλά είσαι... είσαι ο πατέρας του παιδιού μου», θα του έλεγα. «Κινδυνεύει να πεθάνει το αγγελούδι μου. Σε παρακαλώ, σε ικετεύω, χάρισε του ένα μικρό κομμάτι από το συκώτι σου, αλλιώς...»

Θεέ μου! Κι αν αρνιόταν; Ο γιατρός μού εξήγησε πως υπήρχε περίπτωση να παρουσιαστούν κάποιες επιπλοκές υγείας στον δότη. Κι είχε πια δικό του παιδί ο πατέρας του Άγγελου. Ήταν οικογενειάρχης. Πώς ήταν δυνατόν να απαιτήσω να...

Με έσφιγγε αφόρητα το κεφάλι μου, θολά τα έβλεπα όλα γύρω μου. Όσα κρατούσα μέσα μου τόσες ημέρες, όλη η ανησυχία, ο σπαραγμός, ο ανείπωτος, ο αβάσταχτος πόνος για το παιδί μου, ξεχειλίσαν. Ποτάμι ορμητικό έγιναν.

Ούτε θυμάμαι πώς βρέθηκα στο πεζοδρόμιο έξω από το νοσοκομείο. Για να πάρω ανάσες. Για να σκεφτώ...

Ο πατέρας του παιδιού μου έπρεπε να μάθει την αλήθεια, και γρήγορα μάλιστα. Ήταν το δυσκολότερο πράγμα που θα έκανα ποτέ. Αλλά δεν είχα περιθώρια για δισταγμούς. Έπρεπε να παλέψω για τη ζωή του γιου μου με οποιοδήποτε κόστος.

Βρέθηκα ξανά στον όροφο που νοσηλευόταν ο μικρός μου θησαυρός. Πλησίασα την τηλεφωνική συσκευή. Ετοιμαζόμουν να κάνω το πιο σημαντικό τηλεφώνημα της ζωής μου. Έριξα τα κέρματα με χέρια που έτρεμαν. Το βλέμμα μου έπεσε στις κλειστές πόρτες της εντατικής. Πίσω τους μια ζωούλα εξαρτιόταν από αυτό το τηλεφώνημα.

Πήρα μια βαθιά ανάσα κι άρχισα να σχηματίζω τον αριθμό του σπιτιού του πατέρα του Άγγελου. Το σήκωσε αμέσως.

«Εγώ είμαι», μουρμούρισα.

Η φωνή μου ακούστηκε βραχνιασμένη, τρεμάμενη.

«Αλεξία μου; Εσύ; Δεν το πιστεύω. Πόσον καιρό έχουμε να μιλήσουμε; Είσαι καλά;»

«Θέλω να σου πω... δηλαδή, πρέπει να σου πω ότι είσαι... ότι εσύ είσαι ο...» άρχισα και μετά σταμάτησα.

Γιατί οι πόρτες της εντατικής άνοιξαν. Απότομα. Κι είδα τον παιδίατρο του Άγγελου να τρέχει προς το μέρος μου. Σταμάτησα να μιλάω. Η καρδιά μου πετάρισε.

Χριστέ μου! Είχε πάθει κάτι το παιδί μου;

«Τι συμβαίνει; Τι είμαι, Αλεξία; Τι εννοείς; Δε σε καταλαβαίνω...» φώναξε παραξενεμένος ο πατέρας του Άγγελου.

Παράτησα το ακουστικό να κρέμεται από το κορδόνι του. Πλησίασα τον γιατρό τρέμοντας ολόκληρη.

«Φεύγουμε για τη Ρώμη», μου είπε εκείνος. «Είναι τυχερό παιδί ο γιος σας. Πολύ τυχερό. Βρέθηκε συμβατός δότης! Ενημερώσαμε άμεσα τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων, ο οποίος ανέλαβε όλες τις διαδικασίες συντονισμού και τη μεταφορά του παιδιού στο μεταμοσχευτικό κέντρο. Μας περιμένουν!»

Όλα έγιναν σαν αστραπή. Με ένα ασθενοφόρο του νοσοκομείου βρεθήκαμε στο αεροδρόμιο, όπου μας περίμενε ένα αερο-

σκάφος C-130 της Πολεμικής Αεροπορίας, για να μας μεταφέρει στην Ιταλία. Δεν προλάβαμε να επιβιβαστούμε και το αεροπλάνο πήρε άδεια απογείωσης.

Τα κατακόκκινα μάτια μου κοιτούσαν σαν χαμένα γύρω μου μέσα στην καμπίνα. Ούρλιαζαν τα «ευχαριστώ» της ψυχής μου όπως μόνο τα μάτια μιας μάνας ξέρουν να ουρλιάζουν. Στον πιλότο, στους φροντιστές, στον γιατρό που μας συνόδευε, σε όλους όσοι είχαν κινητοποιηθεί τόσο γρήγορα κι αποτελεσματικά για να σωθεί ο Άγγελός μου.

Ο θόρυβος της καρδιάς μου ήταν δυνατώτερος κι από τον εκκωφαντικό θόρυβο των κινητήρων, οι ανάσες μου έβγαιναν με κόπο. Έπρεπε να αντέξω όμως. Έπρεπε...

Δεμένη σφιχτά στο κάθισμά μου, κοιτούσα τον γιο μου. Ένα λεπτεπίλεπτο κορμάκι συνδεδεμένο με ένα σωρό σωληνάκια.

Με κάθε κύτταρο του κορμιού και της ψυχής μου ευχόμουν να καταφέρω να τον σφίξω και πάλι στην αγκαλιά μου. Την είχε ανάγκη την αγκαλιά μου το μωρό μου. Απόλυτη ανάγκη.

Αχ, Θεέ μου, σώσε το παιδί μου και δε θα σου ξαναζητήσω τίποτα πια. Τίποτα. Θα είμαι ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος του κόσμου, θα είμαι... Αναστέναξα. Και τότε, για μια στιγμή μονάχα, ο πόνος μου λιγόστεψε. Ξέχασα τον πανικό μου.

Βρέθηκα στην Ύδρα, στην παραλία του Βλυχού. Εκεί που γνώρισα τα αγόρια που έμελλε να παίξουν τόσο σπουδαίο ρόλο στη ζωή μου. Τον ψηλόλιγνο Μάξιμο, που φάνταζε πρίγκιπας, τον ντροπαλό, ευαίσθητο Ίωνα, τον δυναμικό Ανδρέα, με τα μαύρα τσουλούφια και το τρυφερό βελουδένιο βλέμμα. Φορούσαν και οι τρεις κοντά παντελόνια, κρατούσαν απόχες κι ήταν σκυμμένοι στην παραλία. Έψαχναν για καβούρια. Για μια στιγμή ένιωσα να με δροσίζει το ολόγλυκο θαλασσινό αεράκι του νησιού μου. Χαμογέλασα ασυναίσθητα. Κι άρχισα να τρέχω κοντά τους για...

«Είσαστε καλά, κυρία Στεργίου;» με ρώτησε ο παιδίατρος που με συνόδευε και με έβγαλε από τις σκέψεις μου.

Άνοιξα τα μάτια μου, κούνησα το κεφάλι μου. Του χρωστούσα τόσο πολλά. Επειδή βρισκόταν κοντά μου, επειδή παρακολούθουσε τα μηχανήματα που συνέδεαν τον Άγγελό μου με τη ζωή.

Τον κοίταξα.

«Έχετε παιδιά;» τον ρώτησα.

Αλλά δε με άκουσε μέσα στη φασαρία του αεροπλάνου. Ήμουν σίγουρη πως, αν δεν ήταν πατέρας, δε θα μπορούσε να με νιώσει. Γιατί μονάχα ένας γονιός καταλαβαίνει τι σημαίνει να κινδυνεύει το παιδί του.

Ξαφνικά ένας ιπτάμενος φροντιστής έσκυψε από πάνω μου για να με ενημερώσει πως ήμασταν έτοιμοι για προσγείωση.

Στη Ρώμη.

Και στη μοίρα μου.

Αλεξία

Ενα και μόνο ήθελα. Να μεγαλώσω γρήγορα, να κάνω δική μου οικογένεια. Με πολλά παιδιά. Τα λάτρευα τα παιδιά. Πρώτα και πάνω απ' όλα όμως ήθελα να συναντήσω έναν άντρα σαν τον πατέρα μου. Που ήταν ο ιδανικός σύζυγος, ο ιδανικός πατέρας.

Μέχρι που μας εγκατέλειψε τουλάχιστον.

Είχε κόκκινα μαλλιά ο πατέρας μου, ο Ιάκωβος. Ήταν ψηλός και ομορφάντρας. Έτσι τουλάχιστον υποστήριζε η Χάρις, η μητέρα μου. Που ήταν τρελά ερωτευμένη μαζί του.

«Είσαι ο καρπός του έρωτά μας, αγάπη μου. Το πολυτιμότερο δώρο που μου έκανε ο άντρας των ονείρων μου», μου ψιθύριζε κάθε βράδυ λίγο πριν κοιμηθώ.

Μετά με φιλούσε τρυφερά, με σταύρωνε τρεις φορές κι έφευγε από το δωμάτιό μου.

Ήξερα πού πήγαινε. Την περιέμενε ένα δωμάτιο πλημμυρισμένο ροδοπέταλα, αναμμένα κεριά, ακριβό κόκκινο κρασί σε ψηλά κρυστάλλινα ποτήρια κι ένας άντρας που της έκανε όλα τα χατίρια, που σεβόταν τις ανάγκες της, που τη γέμιζε ασφάλεια και τρυφερότητα: ο πατέρας μου.

Ναι, ναι, κάθε βράδυ. Ή σχεδόν κάθε βράδυ. Το ήξερα καλά. Πριν με καληνυχτίσει ο πατέρας μου, πριν με σφιίξει στοργικά στην αγκαλιά του και με φιλήσει, μου έκλεινε το μάτι.

«Πήγαινε να ξαπλώσεις, ομορφούλα μου. Γιατί είναι η ώρα

να ασχοληθώ με τη βασίλισσα της καρδιάς μου, τη μαμά σου. Σήμερα θα της κάνω μια έκπληξη που θα της κόψει την ανάσα!» μου έλεγε.

Κι αυτές οι εκπλήξεις του ήταν τόσο συχνές. Ήταν ποτέ δυνατόν να μην προσεύχομαι να μεγαλώσω γρήγορα, να βιώσω κι εγώ όλα αυτά που απολάμβανε η μητέρα μου;

Ήταν κι εκείνη όμορφη, ταίριαζε απόλυτα μαζί του. Πεντάμορφη φάνταζε στα παιδικά μου μάτια. Ψηλή, λεπτή, εύθραυστη, με κάτι μεγάλα, υγρά γαλάζια μάτια που θύμιζαν λίμνες κι αντανακλούσαν μέσα τους κομμάτι από το ίδιο το φεγγάρι, όπως είχα ακούσει τον πατέρα μου να λέει. Οι γονείς της είχαν πεθάνει πριν από χρόνια σε κάποιο δυστύχημα. Ο πατέρας μου ήταν ολόκληρος ο κόσμος της. Το ίδιο κι εγώ, φυσικά. Γιατί ήμουν κομμάτι δικό του. Έτσι με έκανε να πιστεύω τουλάχιστον. Πως μ' αγαπούσε πολύ γιατί του έμοιαζα τόσο.

«Αχ, πόσο με ξετρελαίνει το λαμπερό σου χαμόγελο. Είναι ίδιο με του πατέρα σου», μου έλεγε.

Δεν είχα μεγαλώσει ακόμα αρκετά για να καταλάβω πως κάτι τέτοιο ήταν κάπως περίεργο. Δεν αγαπάμε ένα παιδί επειδή έχει κληρονομήσει κάποια χαρακτηριστικά του ανθρώπου που λατρεύουμε, αλλά επειδή είναι ξεχωριστό, μοναδικό.

Δεν είχα κανένα πρόβλημα μαζί της, πάντως. Οι γονείς μου ήταν ένα πολυαγαπημένο ζευγάρι. Ήμουν τόσο τυχερή. Σπάνια με μάλωναν, σπάνια ύψωναν τη φωνή τους. Η ζωή μας κυλούσε ανάμεσα σε γέλια και χαρές. Θύμιζε ρομαντική αμερικάνικη ταινία, είχε γεύση από τον παράδεισο.

Τη μητέρα μου την αγαπούσα πολύ, παρόλο που δε μου χάρισε τα μάτια της. Εκείνα τα μάτια που μαγνήτιζαν, που σε έκαναν να χάνεις την ανάσα σου μόλις τα αντίκριζες.

«Τη μαμά την παντρεύτηκες επειδή έχει γαλάζια μάτια. Έτσι δεν είναι, μπαμπά;» τον ρώτησα μια μέρα.

Ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

«Τι είναι αυτά που λες, Λουκουμάκι μου; Την ερωτεύτηκα

αμέσως μόλις την αντίκρισα μπροστά μου. Γιατί είναι έξυπνη, αστεία, γοητευτική. Και γιατί δεν παίρνει ποτέ στα σοβαρά τον εαυτό της», συνέχισε.

Μου άρεσε τόσο πολύ που με φώναζε «Λουκουμάκι μου» ο πατέρας μου, αλλά δε μου άρεσε που είχα κληρονομήσει τα καστανά του μάτια και τα σπαστά κατακόκκινα μαλλιά του. Θα προτιμούσα να είχα γαλάζια μάτια και ξανθά μαλλιά, σαν τη μητέρα μου. Ήμουν ένας θηλυκός Ιάκωβος, όπως μου τόνιζε τόσο συχνά η Δέσποινα, η γιαγιά μου.

Τα λόγια που μου είπε ο πατέρας μου για τον χαρακτήρα της γυναίκας που λάτρευε τα έλεγα και τα ξανάλεγα μέσα μου, μέχρι να τα αποστηθίσω. Ευαγγέλιο τα έκανα. Έπρεπε κι εγώ να γίνω ίδια με τη μητέρα μου, παρόλο που δεν της έμοιαζα εμφανισιακά. Ήταν ανάγκη να μάθω να λέω αστεία, να μάθω να γοητεύω τους άλλους και να μην παίρνω στα σοβαρά τον εαυτό μου, αν και δεν ήξερα τι σήμαινε αυτό. Προσπάθησα. Στ' αλήθεια προσπάθησα.

Εκτός από τα γαλάζια μάτια που δεν κληρονόμησα, δεν παραπονιόμουν για τίποτα άλλο. Γιατί άλλωστε; Τα παιδικά μου χρόνια ήταν πλημμυρισμένα αγκαλιές, φιλιά, ασφάλεια, τρυφερότητα, άπλετη αγάπη. Ένα πανηγύρι χαράς ήταν.

Ο πατέρας μου ήταν εισοδηματίας, σπάνια απομακρυνόταν από κοντά μας για τις δουλειές του. Και η μητέρα μου είχε μία και μόνο απασχόληση: να μεγαλώσει το παιδί του έρωτά της, εμένα. Οπότε είχα και τους δύο γονείς κοντά μου, μέρα νύχτα σχεδόν.

Είναι ποτέ δυνατόν να ξεχάσω τις γιορτές μας, που δεν ήταν αληθινές γιορτές, μια που ο πατέρας μου συνήθιζε να γιορτάζει ένα σωρό επετείους; Κάθε μέρα σχεδόν γιορτάζαμε και κάτι. Γελούσαμε, ανταλλάσσαμε μικρά δωράκια, γαργαλιόμαστε, κυνηγιόμαστε, τραγουδούσαμε. Οργάνωνε πάρτι για το παραμικρό. Για την πρώτη φορά που αντίκρισε τη γυναίκα της ζωής του, για το πρώτο τους ραντεβού, για το πρώτο μου δοντάκι, για το πιο λαμπερό ηλιοβασίλεμα, για τα πρώτα μου λογάκια, για το ομορφότερο κελάηδισμα κάποιου πουλιού, ακόμα και για κά-

ποιον μικρούλη γλάρο με πληγωμένα φτερά που κούρνιασε στο σπίτι μας για παρηγοριά.

Λάτρευε και τα λουλούδια. Πιο πολύ απ' όλα, τα γαρίφαλα. Όταν έβγαινε έξω, φορούσε πάντα ένα άσπρο γαρίφαλο στο πέτο του. Κι αγόραζε όσο περισσότερα γαρίφαλα μπορούσε να κρατήσει στην αγκαλιά του. Γέμιζε όλα τα βάζα κι ύστερα έφτιαχνε λουλουδένιες γιρλάντες και στόλιζε το σπίτι. Έτρεχε και στο ζαχαροπλαστείο, αγόραζε γλυκά, έβαζε μουσική και μας φώναζε κοντά του να γιορτάσουμε την ίδια τη χαρά της ζωής.

«Σήμερα», φώναζε, «γιορτάζουμε δύο ολόκληρα χρόνια από την ημέρα που ο Τζιτζής, ο γλάρος μας, κατάφερε να ανοίξει τα φτερά του και να πετάξει μακριά μας».

Υπήρχαν μάλιστα περιπτώσεις που έριχνε και πυροτεχνήματα.

«Πάλι γιορτάζουν οι Στεργίου. Ε, βέβαια, αφού δεν έχουν και τίποτα καλύτερο να κάνουν για να ξεοδέψουν τα χρήματά τους», μας κουτσομπόλευαν στο νησί.

Δεν είχαν κι άδικο.

Ήταν τόσο όμορφη η ζωή μου. Γάργαρο νερό, τρυφερό αγαπησιάρικο παραμύθι. Μικρές, αλληπάλληλες ευτυχοσμένες στιγμές, πολύχρωμες μεταξωτές κορδέλες πλημμυρισμένες συναισθήματα πολύτιμα, που χόρευαν γαϊτανάκι γύρω μου και με έκαναν να μεθάω από χαρά.

Ναι, ήμουν ένα χαρούμενο, τυχερό παιδί. Και η Ύδρα, το νησί όπου είχα γεννηθεί και μέγαλωνα, μια μεγάλη γειτονιά ήταν. Μια γειτονιά που βγάζει από το σεντούκι της χρώματα και συναισθήματα ανάλογα με τις εποχές. Υπομένει σιωπηλά τη μοναξιά του χειμώνα, κανακεύει τις αδειανές παραλίες κι υπόσχεται ζεστά, φωτεινά καλοκαίρια. Καμαρώνει για τα βράχια της που αναμετριοούνται με τα κύματα, τους λόφους που τους ανατριχιάζει ο παγωμένος αέρας, αλλά και γι' αυτό το γκριζό μπλε της θάλασσάς της που τρεμουλιάζει στο χειμωνιάτικο αγκάλιασμα του ήλιου. Και ντύνεται με αγριολούλουδα την άνοιξη, έτοιμη να γυμνωθεί μπροστά στην καλοκαιρινή αυθάδεια του ήλιου.

Μέναμε σε μια πανέμορφη ιδιόκτητη μονοκατοικία κοντά στο λιμάνι. Απ' έξω φαινόταν λιτή κι απέριττη. Εντυπωσίαζε μόνο με τον όγκο και τη μεγαλοπρέπειά της. Φρούριο ολόκληρο φάνταζε. Ήταν φτιαγμένη από γκριζα πέτρα από το νησί Δοκός, κεραμίδι και ξύλο και χτισμένη σε επικλινές έδαφος. Διέθετε και βοηθητικούς ορόφους για τα δωμάτια του προσωπικού, τις κουζίνες, τα κελάρια, τις αποθήκες και τις στέρες. Είχε μεγάλα ψηλοτάβανα δωμάτια με καμάρες, μαρμάρινα δάπεδα και ζωγραφιστά ξύλινα ταβάνια. Αλλά κι ένα ξεχωριστό μικρό δωμάτιο όπου βρισκόταν το εικονοστάσι μας. Ήταν πλημμυρισμένη από υδραυικά έπιπλα και διακοσμητικά αντικείμενα φερμένα από λιμάνια της Δύσης και της Ανατολής. Από τον πεθαμένο μου παππού, τον άντρα της γιαγιάς μου, τον ξακουστό Λουκά Στεργίου, που ήταν έμπορος τρανός.

Αυτό το σπίτι ήταν «ποτισμένο ως τα θεμέλιά του με ιστορία», όπως έλεγε και ξανάλεγε η γιαγιά. Το είχε χτίσει ο πατέρας του παππού μου, που ήταν ονομαστός πλοιοκτήτης και στα χρόνια της Επανάστασης του 1821 είχε ασχοληθεί και με την πολιτική. Είχε μαγευτική θέα. Καθένα από τα παράθυρά του φάνταζε κάδρο κι απεικόνιζε τη θάλασσα ή τα γραφικά σπίτια δίπλα μας. Ο κήπος του ήταν κλεισμένος μέσα σε ψηλό πέτρινο τοίχο. Γεμάτος πορτοκαλιές και λεμονιές, αλλά και μια μαρμάρινη βρύση και μια στέρα από πωρόλιθο. Με δυο λόγια, ήταν το τέλειο σπίτι για τη δική μου τέλεια οικογένεια.

Μαζί μας, εκτός από τη γιαγιά μου, τη μητέρα του πατέρα μου, ζούσαν η Αλκμήνη και η Βέρα. Δυο φορές τη βδομάδα ερχόταν και μια άλλη κυρία που έκανε όλες τις δουλειές του σπιτιού.

Η Αλκμήνη ήταν η κοπέλα που με πρόσεχε. Η «γκουβερνάντα μου», όπως έλεγε η γιαγιά όταν στις βόλτες μας τη σύστηνε στις φίλες της κι εγώ κοκκίνιζα ολόκληρη, γιατί δεν ήμουν μωρό να έχω γκουβερνάντα. Είχε γεννηθεί στην Εύβοια κι έπιασε δουλειά κοντά μας όταν έγινα επτά χρονών. Ύστερα από απαίτηση της γιαγιάς μου, φυσικά, που γκρίνιαζε να την προ-

σλάβουμε από το πρώτο λεπτό που γεννήθηκα. Είδε κι απόειδε ο πατέρας μου, υπέκλυσε τελικά στην γκρίνια της επτά χρόνια αργότερα. Σύμφωνα με τα λεγόμενά της, ήταν αδιανόητο η εγγονή του Λουκά Στεργίου να μην έχει γκουβερνάντα. Αναπρίχιαζα όταν την άκουγα. Αλλά δεν μπορούσα να κάνω τίποτα. Η γιαγιά μου ήταν ο μυστικός αρχηγός του σπιτιού μας. Όσο κι αν εγώ και η μητέρα μου διαφωνούσαμε πολλές φορές μαζί της, ο πατέρας της έκανε πάντα τα χατίρια, ξέροντας πως θα κάναμε τα στραβά μάτια. Είχε απίστευτη αδυναμία στη μητέρα του.

Τελικά, ήταν ένας άντρας που δεν μπορούσε να αντισταθεί στις γυναίκες. Τον έκαναν ό,τι ήθελαν τον καχημένο.

Ευτυχώς που την Αλκμήνη την αγάπησα αμέσως. Την έβλεπα πιο πολύ σαν φίλη μου. Δεν είχα αδέρφια, κι έτσι καλοδέχτηκα τη συντροφιά της. Παίζαμε μαζί συνέχεια, κάναμε ακόμα και σκανταλιές. Με περνούσε μόνο δέκα χρόνια κι ήταν γλυκιά και πρόσχαρη. Κοντούλα, παχουλή, με μακριά μαύρα μαλλιά που τα χτένιζε σε κοτσίδες και ροδοκόκκινα μάγουλα. Χαμογελούσε συχνά και γελούσε πανεύκολα. Ταίριαζε μια χαρά με μένα και τους γονείς μου.

Αυτή που φάνταζε παρόμοια στο σπίτι μας ήταν η κυρία Βέρα, μια μεσήλικη γυναίκα γέννημα-θρέμμα της Ύδρας, που εκτελούσε χρέη μαγειρίσσας. Ο πατέρας μου έλεγε πως ήταν θρησκόληπτη. Ο άντρας της ήταν σφουγγαράς κι είχε πνιγεί σε κάποια κατάδυσή του στη Λιβύη. Δεν είχαν αποκτήσει παιδιά. Δεν τη συμπαθούσα και πολύ αυτή τη γυναίκα. Γκρίνιαζε με το παραμικρό, σιγομουρμούριζε μέρα νύχτα. Κατάρες συνήθως. Όμως τηρούσε με ευλάβεια όλους τους θρησκευτικούς κανόνες και νήστευε κάθε Τετάρτη και Παρασκευή. Εκείνη ήταν που κάθε πρώτη του μήνα πήγαινε στην εκκλησία, έπαιρνε αγιασμό και ράντιζε κάθε γωνιά του σπιτιού μας.

Τρελαινόταν να κουτσομπολεύει. Από εκείνη μαθαίναμε όλα τα νέα του νησιού. Ήξερε ποια ντυνόταν έξαλλα, ποια δεν καταδεχόταν να εμφανιστεί στην εκκλησία, ποιοι παντρεύτηκαν,

ποιοι χώρισαν, ποιοι της κρατούσαν μούτρα. Και δεν της άρεσε τίποτα. Επέμενε να πηγαίνει μόνη της στα μαγαζιά για να ψωνίζει τα απαραίτητα κι ύστερα παραπονιόταν πως την πονούσε η μέση της, πως δεν ήταν στα καθήκοντά της τα ψώνια, πως εκμεταλλευόμασταν την καλή της την καρδιά. Όταν όμως έτρεχε η μητέρα μου ή η Αλκμήνη στην αγορά για να την ευχαριστήσουν, κρατώντας με ευλάβεια στα χέρια τους τον μακρύ κατάλογό της, πάλι γκρίνιαζε. Γιατί δεν ήταν ικανές να διακρίνουν ένα λάχανο από μια σελινόριζα.

Την ανεχόμαστε όμως. Όλοι. Γιατί κατά βάθος πιστεύαμε πως μας συμπαθούσε και γιατί μαγείρευε υπέροχα. Κι ήξερε κι ένα σωρό μύθους και θρύλους της Ύδρας. Καμιά φορά όταν βαριόμουν, πράγμα σπάνιο βέβαια με δυο γονείς που ασχολούνταν συνέχεια μαζί μου και με την Αλκμήνη που με παραχάιδευε, έτρεχα στην κουζίνα, καθόμουν σε ένα ψηλό σκαμνί κι απλώς παρακαλούσα την κυρία Βέρα να μου πει μια ιστορία.

Όταν ξεκινούσε να μιλάει, ξεχνούσε να σταματήσει. Ακουμπούσα την πλάτη μου στον τοίχο, έκλεινα τα μάτια μου και την άκουγα. Πολλές φορές έλεγε τα ίδια και τα ίδια.

Δε με πείραζε όμως.

Τρελαινόμουν για την ιστορία του Υδραίου ψαρά που ήθελε να γίνει καλόγερος κι αποκλείστηκε στο νησάκι του Βλυχού από το δυνατό μελτέμι. Δεν έχασε όμως το θάρρος του και με τη βοήθεια της πίστης του έφτασε στην Ύδρα περπατώντας πάνω στα θεόρατα κύματα. Από εκείνη έμαθα πως ο Χριστός είχε επισκεφτεί και το νησί μας. Καθώς περπατούσε έξω από το λιμάνι, προς το Μανδράκι, παραπάτησε και το πόδι του χώθηκε στο μαλακό χώμα, που έγινε μεμιάς βράχος με το αποτύπωμα της πατούσας του. Γι' αυτό κι εκείνη την περιοχή την ονομάζουμε «Το πόδι του Χριστού».

Η κυρία Βέρα έλεγε, έλεγε κι εγώ παραδιόμουν στις ιστορίες της. Οι έντονες μυρωδιές από τα φαγητά που σιγόβραζαν μου χάριζαν ασφάλεια, η ζέστη της κουζίνας, τα μονότονα κι ακατά-

παυστα λόγια της με νανούριζαν. Με έπαιρνε ο ύπνος. Κι είτε έπεφτα από το σκαμνί και ξυπνούσα απότομα είτε με ανακάλυπτε ο πατέρας μου, με έπαιρνε στην αγκαλιά του και με γαργαλούσε μέχρι που έβαζα τα κλάματα από τα πολλά γέλια.

Κι έτσι όμορφα περνούσε η ζωή μου μέχρι εκείνο τον Ιούλιο. Τον Ιούλιο του 1965.

Είχα γεννηθεί δέκα χρόνια πριν. Ένα ηλιόλουστο πρωινό του Νοεμβρίου του 1955. Το αστείο πάντως είναι πως, αν κάποιος ρωτούσε τη γιαγιά μου, τη Δέσποινα, ποιο ήταν το πιο σημαντικό γεγονός εκείνης της χρονιάς, θα απαντούσε χωρίς να διστάσει σταλιά πως ήταν οι πρωτοβουλίες των Υδραίων. Το αίτημα του δήμου της Ύδρας προς την πρεσβεία της Ρώμης για να επιστραφούν στο νησί τα θρυλικά κανόνια του Μιαούλη παρά η γέννηση της εγγονής της.

Η αλήθεια είναι πως περίμενε να της χαρίσει έναν διάδοχο ο γιος της. Για να βαφτιστεί Λουκάς, σαν τον ένδοξο παππού μου. Δυστυχώς, αυτό ήταν ένα χατίρι που δεν κατάφερε να της κάνει ο πατέρας μου. Γιατί, αντί για τον Λουκά που πρόσμενε, ήρθα στον κόσμο εγώ.

Δε με βάφτισαν Δέσποινα αλλά Αλεξία. Επειδή η μητέρα μου με είχε τάξει στον όσιο Αλέξιο. Μου εξήγησε πως είχε δυσκολευτεί πολύ να μείνει έγκυος. Λίγο καιρό μετά το χαρμόσυνο νέο της εγκυμοσύνης της, είδε μερικές σταγόνες αίμα. Κόντευε να πεθάνει από τη στενοχώρια της, πίστεψε πως θα αποβάλει. Ήταν 17 Μαρτίου. Η μέρα που γιορτάζει ο όσιος Αλέξιος. Προσευχήθηκε στη χάρη Του, τον παρακάλεσε να μη χάσει το μωρό της. Ύστερα από μερικά εικοσιτετράωρα η μικρή αιμορραγία υποχώρησε. Ζήτησε τότε από τον πατέρα μου να χαρίσουν το όνομα του παιδιού τους στον όσιο.

«Αν... αν είναι αγόρι, είναι αδύνατον να το βαφτίσουμε Αλέξιο, αγαπημένη μου. Αποκλείεται να το δεχτεί η μητέρα μου. Περιμένει πώς και πώς τον Λουκά της. Αν είναι κορίτσι όμως, γιατί όχι;» της απάντησε εκείνος.

Η μητέρα μου χαμογέλασε και χάιδεψε την ανύπαρκτη ακόμα κοιλιά της.

«Κορίτσι θα είναι τότε. Είμαι σίγουρη, απόλυτα σίγουρη», του είπε.

Δεν έκανε λάθος. Και δεν μπόρεσε να μείνει ξανά έγκυος.

Δέκα ολόκληρα χρόνια ήμουν ευτυχισμένη. Ίσως το πιο ευτυχισμένο παιδί του κόσμου. Δέκα ολόκληρα χρόνια ζούσα σε ένα πολύχρωμο πουπουλένιο συννεφάκι, που ήταν καμωμένο από αγάπη, τρυφερότητα, γέλια και χαρές. Ώσπου το καλοκαίρι του 1965, λίγους μήνες πριν κλείσω τα δέκα μου χρόνια, ο πατέρας μου εξαφανίστηκε.

Ω, ναι, είχαν γίνει ένα σωρό παράξενα πράγματα μέχρι να εξαφανιστεί. Αλλά παιδί ήμουν τότε, δεν έδινα και τόση σημασία. Ο πατέρας μου σταμάτησε ξαφνικά να γιορτάζει το παραμικρό. Μουσικές, τραγούδια, ροδοπέταλα, μικρά δωράκια, πυροτεχνήματα, γαργαλητά και γέλια πήραν τέλος. Τα εξωπραγματικά, τα φεγγαρόλουστα μάτια της μητέρας μου ήταν συνέχεια βουρκωμένα. Κι η Αλκμήνη, η γκουβερνάντα μου, ήταν συνέχεια αφηρημένη. Με το ζόρι τής έπαιρνα κουβέντα.

Όσο για τη γιαγιά μου, αχ, δεν μπορούσα να την καταλάβω. Μας κοιτούσε όλους με ένα αυστηρό, οργισμένο λες, βλέμμα. Αλλά πάντα έτσι δεν ήταν αυτή η γυναίκα;

Μια ηλιόλουστη μέρα του Ιουλίου ο πατέρας μου με έσφιξε στην αγκαλιά του. Βρισκόμαστε στην κουζίνα οι δυο μας. Εγώ έπινα το γάλα μου κι εκείνος τον καφέ του. Τον προτιμούσε πάντοτε βαρύ γλυκό.

«Θα σ' αγαπάω. Πάντα θα σ' αγαπάω. Να μην το ξεχάσεις ποτέ αυτό, μικρό πολύτιμό μου», μου είπε σε μια στιγμή.

Έβαλα τα γέλια.

«Τι εννοείς, καλέ μπαμπά; Γιατί μου μιλάς έτσι; Το ξέρω πως μ' αγαπάς. Κι εγώ σε λατρεύω», του απάντησα και του χαμογέλασα.

Βούρκωσε. Κι ύστερα άρχισε να με κοιτάζει ώρα πολλή. Λες

κι ήθελε να αποτυπώσει στη μνήμη του για πάντα το πρόσωπό μου. Τα έχασα. Δεν είχα ξαναδεί τον πατέρα μου να βουρκώνει.

«Τι ώρα θα πάμε για μπάνιο σήμερα; Θα παραβγούμε στο κολύμπι;» άλλαξα κουβέντα, παραξενεμένη.

«Αχ, Λουκουμάκι μου. Γλυκό, μοναδικό μου Λουκουμάκι», μουρμούρισε συγκινημένος.

Κι ύστερα βγήκε από την κουζίνα.

Αυτό ήταν. Δεν τον ξαναείδα.

«Τι συμβαίνει;» ρώτησα τη μητέρα μου το ίδιο βράδυ.

Ήταν ξαπλωμένη στον καναπέ και άκουγε ραδιόφωνο.

«Παραιτήθηκε ο Γεώργιος Παπανδρέου, ο πρωθυπουργός», μου είπε.

Την κοίταξα πιο προσεκτικά. Και τα δικά της μάτια ήταν βουρκωμένα. Ξεροκατάπια. Ήξερα πως αποκλείεται να έκλαιγε για την παραίτηση του πρωθυπουργού.

«Εννοώ πού είναι ο μπαμπάς», συνέχισα. «Γιατί δε γύρισε ακόμα;»

Σηκώθηκε όρθια. Φορούσε μια μακριά γαλάζια μεταξωτή ρόμπα που ταίριαζε απόλυτα με τη γαλάζια θάλασσα των ματιών της κι ήταν ξυπόλυτη. Με αγκάλιασε.

«Τρυφερό μου κοριτσάκι», μουρμούρισε. «Αν δεν είχα κι εσένα, δεν ξέρω τι θα 'κανα».

Τρόμαξα.

«Μαμά! Έπαθε κάτι ο μπαμπάς; Τι συμβαίνει;» ρώτησα για άλλη μια φορά αλαφιασμένη.

Ξανακάθισε στον καναπέ, έβγαλε ένα μικρό μεταξένιο μαντίλι από την τσέπη της ρόμπας της, σκούπισε τα μάτια της.

«Έφυγε. Έπρεπε να φύγει. Για δουλειές».

«Και γιατί κλαις; Δε θα ξαναγυρίσει;»

Κούνησε το κεφάλι της.

«Ναι... Φυσικά», μουρμούρισε και δυνάμωσε τον ήχο του ραδιοφώνου.

«Παραιτήθηκε ο πρωθυπουργός Γεώργιος Παπανδρέου. Ο

Γεώργιος Αθανασιάδης-Νόβας κλήθηκε από τον βασιλέα να σχηματίσει νέα κυβέρνηση. Ορκίστηκαν οι υπουργοί...» έλεγε με στόμφο ο εκφωνητής των ειδήσεων.

Έτρεξα μακριά. Δεν άντεχα να βλέπω τη μητέρα μου τόσο στενοχωρημένη. Κι ήμουν προβληματισμένη.

Κανονικά έπρεπε να το καταλάβω πως μου έλεγε ψέματα. Ο πατέρας μου μας είχε εγκαταλείψει. Και η μητέρα μου το ήξερε. Εγώ όμως δεν ήξερα πως εκείνη την ημέρα, τη 15η Ιουλίου του 1965, δεν είχε παραιτηθεί μονάχα ο Παπανδρέου από πρωθυπουργός αλλά και ο Ιάκωβος Στεργίου από σύζυγος και πατέρα.

Είχε ανοίξει ο ασκός του Αιόλου.

Είχε έρθει η ώρα για τα δικά μας Ιουλιανά.

Ο πατέρας μου ήταν εισοδηματίας. Είχε κληρονομήσει από τον δικό του τον πατέρα πολλά οικόπεδα και ακίνητα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Νοίκιαζε τα ακίνητα, αγόραζε άλλα, επένδυε τα χρήματά του κάπου αλλού. Έτσι τουλάχιστον μου είχε εξηγήσει. Δούλευε από το σπίτι μας. Κλεινόταν στο γραφείο του και μιλούσε συνέχεια στο τηλέφωνο. Σπάνια έφευγε από το νησί για κάποια υπόθεσή του. Κι εγώ πίεσα τον εαυτό μου να πιστέψει πως τον κάλεσε η δουλειά του, πως σύντομα θα ερχόταν και πάλι κοντά μας.

Έκανα λάθος.

Εκείνο το βράδυ κοιμήθηκα με δυσκολία. Και για πρώτη φορά στη ζωή μου είδα εφιάλτη. Είδα τον πατέρα μου πάνω σε ένα άσπρο άλογο. Έτρεχε ξέφρενα. Τον κυνηγούσαν κάτι ληστές που φορούσαν μάσκες και κρατούσαν στα χέρια τους καραμπίνες. Κάποια στιγμή τον πυροβόλησαν. Έπεσε από το άλογό του...

«Μπαμπά! Πού είσαι, μπαμπά μου;» ούρλιαξα και ξύπνησα. Ανασηκώθηκα. Ήμουν καταϊδρωμένη. Συνειδητοποίησα πως ο πατέρας μου δεν κινδύνευε, πως όλα ήταν ένα κακό όνειρο.

Ξάπλωσα πάλι στο κρεβάτι μου κι άρχισα να κοιτάζω τις αχτίδες του φεγγαριού που τρύπωναν από τις γρύλιες και μεγάλωναν τις σκιές μέσα στο δωμάτιό μου. Άργησε να με πάρει ξανά ο ύπνος.

Το πρωί ο πατέρας μου δεν είχε γυρίσει ακόμα. Πήγα μόνη μου για μπάνιο στη θάλασσα εκείνη την ημέρα. Ήθελα να διώξω τις άσχημες σκέψεις μου. Γιατί μου είχε μιλήσει έτσι ο πατέρας μου; Γιατί έκλαιγε στα κρυφά η μητέρα μου; Γιατί ήταν τόσο παράξενη η ατμόσφαιρα στο σπίτι;

Είχα συνηθίσει να ζω μες στην αγάπη και την ασφάλεια, δεν ήξερα πώς να αντιδράσω τώρα που είχε κουρνιαώσει η στενοχώρια σε κάθε γωνιά του σπιτιού μας, σε κάθε μου σκέψη.

Χτυπούσε σαν τρελή η καρδιά μου την ώρα που προχωρούσα ως τον μυχό του λιμενοβραχίονα, στα βράχια έξω από το λιμάνι. Έφτασα στη Σπηλιά. Την αγαπούσα εκείνη τη βραχύδη παραλία. Έκανα τα συνηθισμένα μου μακροβούτια στα πολύ βαθιά και πεντακάθαρα νερά της. Το δροσερό νερό με συνέφερε λίγο, έδωξε μακριά τις μαύρες μου σκέψεις. Κολύπησα αρκετή ώρα κι ύστερα ξάπλωσα στα βράχια για να σκεφτώ.

Σίγουρα θα γυρνούσε γρήγορα κοντά μας ο πατέρας. Δεν υπήρχε λόγος να ανησυχώ τόσο, να βλέπω άσχημα όνειρα. Θα επέστρεφε κοντά στη λατρεμένη του γυναίκα, στην πολυαγαπημένη του μητέρα και στο «Λουκουμάκι του», εμένα. Γιατί αμφέβαλλα; Ηρέμησα κάπως. Επέστρεψα ώρες μετά στο σπίτι. Πεινούσα σαν λύκος. Αμέσως μόλις εμφανίστηκα στην κουζίνα, η κυρία Βέρα άρχισε και πάλι να βρίζει.

«Να πάει στον διάολο κι ακόμα παραπέρα. Το ήξερα εγώ πως ήταν σουρλουλού. Το ήξερα εγώ πως δεν έπρεπε να δουλεύει στο αρχοντικό των Στεργίου ένα τέτοιο αξιολύπητο, ένα τόσο θλιβερό υποκείμενο. Σίγουρα θα την τιμωρήσει άσχημα ο Θεός. Σίγουρα θα έχει κακό τέλος αυτό το παλιοκόριτσο, αυτή η... η ξιπασμένη ξελογιάστρα. Η τιμωρία Του θα πέσει στο κεφάλι της. Και θα είναι ανελέητη».

Δεν της έδωσα σημασία. Είχα πια συνηθίσει τον δύστροπο χαρακτήρα της, τα απίστευτα νεύρα της. Κάθισα στο τραπέζι, περριμένα να μου σερβίρει το φαγητό που είχε ετοιμάσει. Είχε φτιάξει ψαρόσουπα εκείνη την ημέρα.

«Τουλάχιστον δε θα ντρέπεσαι πια που ολόκληρη γαϊδούρα, με το συμπάθιο, είχες και γκουβερνάντα. Έτσι δεν είναι, Αλεξία;» μουρμούρισε καθώς μου σερβίριζε τη σούπα.

Αναστέναξα.

«Τι εννοείτε, κυρία Βέρα; Τι σας έκανε πάλι η Αλκμήνη;» τη ρώτησα, δοκιμάζοντας μια κουταλιά.

«Όστε δεν τα έμαθες τα νέα; Δε σου τα πρόλαβε η γιαγιά σου; Η γκουβερνάντα σου μας εγκατέλειψε!» φώναξε.

Κόντεψα να πνιγώ. Άρχισα να βήχω. Μόλις συνήλθα, πετάχτηκα όρθια κι έφυγα τρέχοντας από την κουζίνα.

«Δεν είμαστε με τα καλά μας! Κανένας δε σε έμαθε τρόπους εσένα; Δεν παρατάνε έτσι το φαγητό το δικό μου. Γύρνα γρήγορα πίσω και κάτσε να φας!» φώναζε η κυρία Βέρα.

Δεν της έδωσα σημασία. Προχώρησα στο σαλόνι, πλησίασα τη μητέρα μου που βρισκόταν ξαπλωμένη στη συνηθισμένη της θέση στον καναπέ. Τη ρώτησα για την γκουβερνάντα μου.

«Ναι. Της τηλεφώνησαν το πρωί... Ο πατέρας της αρρώστησε βαριά. Έπρεπε να τρέξει κοντά του», μου εξήγησε.

«Κι έφυγε έτσι; Χωρίς να με χαιρετήσει;» ρώτησα.

«Σε έψαχνε, αλλά δεν είχε ώρα. Έπρεπε να προλάβει το πλοίο».

Από τη Σπηλιά είχα δει το πλοίο της γραμμής να αναχωρεί για Πειραιά. Δεν μπορούσα όμως να φανταστώ πως ανάμεσα στους επιβάτες του ήταν και η Αλκμήνη.

Μα τι είχαν πάθει όλοι; Περονόσπορος είχε πέσει;

«Μήπως πήρε τηλέφωνο ο μπαμπάς; Είπε τότε θα έρθει κοντά μας;» ξαναρώτησα.

Με κοίταξε. Μου χαμογέλασε. Ειρωνικά. Κι ύστερα κούνησε αρνητικά το κεφάλι της.

«Είσαι καλά, μαμά;» τη ρώτησα.

Οι γαλάζιες λίμνες των ματιών της είχαν χάσει τη συνηθισμένη μαγευτική τους λάμψη. Φάνταζαν θολές, λες κι είχαν γεμίσει λάσπες.

«Καλά είμαι», μου είπε ξερά κι άρχισε και πάλι να κοιτάζει το κενό.

Εκείνο το απόγευμα κρύφτηκα στο μικρό δωμάτιο του σπιτιού όπου βρισκόταν το εικονοστάσι. Και προσευχήθηκα. Να γίνουν όλα όπως και πριν. Να βρει και πάλι η ζωή μου τον συνηθισμένο παραδεισένιο της ρυθμό. Να γυρίσει ο πατέρας μου. Να γίνει καλά και ο πατέρας της Αλκμήνης, για να καταφέρει να επιστρέψει στο σπίτι μας.

Οι προσευχές μου δεν έπιασαν τόπο.

Οι επόμενες τρεις ημέρες πέρασαν δύσκολα, ο πατέρας μου εξακολούθουσε να είναι φευγάτος, ενώ η μητέρα μου δεν απαντούσε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις που της έκανα. Τις περισσότερες ώρες ξάπλωνε στον καναπέ χωρίς να κάνει το παραμικρό. Μαύροι κύκλοι είχαν εμφανιστεί κάτω από τα μάτια της. Είχα πια τρομοκρατηθεί. Κι αποφάσισα να μιλήσω στη γιαγιά μου.

Μου είχε κάνει τρομερή εντύπωση, αλλά, από την ώρα που ο πατέρας μου άνοιξε την πόρτα του σπιτιού κι έγινε καπνός, η μητέρα μου και η γιαγιά μου κρατούσαν μούτρα η μία στην άλλη. Δεν αντάλλασσαν ούτε μια κουβέντα. Ευτυχώς, το σπίτι μας είχε πολλά δωμάτια, κι έτσι κατάφεραν να μη συναντιούνται συχνά. Η γιαγιά δε συνήθιζε να κατεβαίνει στο σαλόνι. Αν τύχαινε όμως να βρεθούν μαζί, τα βλέμματά τους ήταν παγωμένα.

Τι γινόταν, τέλος πάντων;

Η γιαγιά είχε οργανωμένο ημερήσιο πρόγραμμα. Μόλις ξυπνούσε το πρωί, ξημερώματα σχεδόν, έπαιρνε το τσάι με τα βουτήματά της στη μεγάλη τραπεζαρία του σπιτιού κι ύστερα διάβαζε την εφημερίδα της. Ενημερωνόταν για τα νέα της χώρας, φορούσε τα καλά της ρούχα, κάποιο από τα καλοραμμένα της ταγέρο, το στόλιζε με μια από τις πολυαγαπημένες της διαμαντένιες καρφίτσες, δώρα του παππού μου, άρπαζε το ξύλινο μπαστούνι της με την αλαβάστρινη λαβή και έβγαινε βόλτα. Κάθε μέρα το έκανε αυτό. Ακόμα κι όταν έβρεχε ή έκανε κρύο.

Ένα από εκείνα τα «σκοτεινά» για την οικογένειά μας πρωι-

νά, λίγες μέρες μετά το φευγιό του πατέρα μου, την παρακάλεσα να πάω κι εγώ μαζί της. Με κοίταξε με ύφος παράξενο, αλλά δε μου έφερε αντίρρηση.

Ήξερα πως η πρώτη της στάση ήταν το φαρμακείο Ραφαλιά, ένα από τα πιο διάσημα φαρμακεία του κόσμου, μια και άρχισε να λειτουργεί το 1890 και στεγάζεται σε ένα υπέροχο αρχοντικό στην παλιά πόλη. Αποτελεί κάτι σαν αξιοθέατο του νησιού μας. Η γιαγιά μου προμηθευόταν από εκεί όλες τις κολόνιες, τις κρέμες, τις λοσιόν και τα σαπούνια της. Το θεωρούσε κάτι σαν ιεροτελεστία να το επισκέπτεται κάθε μέρα, ακόμα και για να ρίξει μια ματιά στα εμπορεύματά του.

Μόλις φύγαμε από το σπίτι, αρχίσαμε να περπατάμε πλάι πλάι, αμίλητες. Προχωρούσαμε πολύ αργά. Τόσο, που βαριόμουν. Και δεν ήξερα και πώς να ξεκινήσω τη συζήτηση. Κατά βάθος τη φοβόμουν τη γιαγιά μου.

«Μήπως μπορείτε να μου πείτε τότε με το καλό θα επιστρέψει ο μπαμπάς;» τόλμησα να τη ρωτήσω κάποια στιγμή.

Απαιτούσε να της μιλάω στον πληθυντικό.

Κοκάλωσε. Σταμάτησε να περπατάει και με κοίταξε από πάνω έως κάτω με ένα υποτιμητικό βλέμμα.

«Ωστε δε σου είπε τίποτα αυτή; Δε σου εξήγησε;» με ρώτησε.

Αυτή; Ποια αυτή; Εννοούσε τη μητέρα μου;

Ξεροκατάπια. Και κούνησα αρνητικά το κεφάλι μου.

«Όχι. Δε μου είπε το παραμικρό κανέναν. Η μαμά μου εξήγησε μόνο πως ο μπαμπάς έφυγε από το σπίτι για δουλειές και...» άρχισα.

«Κι όμως. Αυτή φταίει. Οι κατηγορίες της. Και τι κατάφερε; Άφησε ένα παιδί χωρίς τον πατέρα του, μια μάνα χωρίς τον μοναχογιό της. Αυτή και μόνο αυτή φταίει για όλα. Είναι η αιτία που έφυγε άρον άρον ο πατέρας σου», με διέκοψε απότομα και άρχισε να κουνάει πάνω κάτω το μπαστούνι της.

Πάγωσα.

«Τι εννοείτε, γιαγιά; Πείτε μου», την παρακάλεσα.

«Πρώτα θα τελειώσω τις δουλειές μου και ύστερα θα σου εξηγήσω, Αλεξία», είπε αναστενάζοντας.

Θύμωσα μαζί της, αλλά δεν τόλμησα να της φέρω αντίρρηση. Ήταν σκληρή γυναίκα, τελικά. Δε θύμιζε σε τίποτα τον γιο της.

Κι έτσι την άφησα να περπατάει κορδωμένη μπροστά μου, την ακολούθησα σε όλα τα σοκάκια, σε όλα τα καταστήματα που σταμάτησε, χωρίς να βγάλω μιλιά. Στάθηκα υπομονετικά κοντά της όταν στη διαδρομή μας έπιανε κουβέντα με τον μισό γεροντικό πληθυσμό του νησιού. Μέχρι που επισκέφτηκα μαζί της και την εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου για να ανάψουμε κεράκι. Όταν τελείωσε επιτέλους όλες τις δουλειές της, καθίσαμε σε ένα από τα καφενεία της προκυμαίας. Η γιαγιά παρήγγειλε για εκείνη ένα τσάι και για μένα μια πορτοκαλάδα.

«Λοιπόν; Τι επιθυμείς να με ρωτήσεις;» μου είπε.

«Ο μπαμπάς, πού πήγε ο μπαμπάς μου;»

«Απ' ό,τι ξέρω, αυτή τη στιγμή ταξιδεύει για την Ινδία».

Τα έχασα.

«Την Ινδία; Τόσο μακριά; Γιατί;»

«Οι περισσότερες επενδύσεις του άντρα μου αφορούσαν την Ινδία, την Κούβα και την Αίγυπτο».

Δε με ένοιαζαν οι επενδύσεις του άντρα της.

«Τι θα κάνει ο μπαμπάς στην Ινδία; Θα γυρίσει γρήγορα;»

Η γιαγιά χαμογέλασε ειρωνικά. Ύστερα έπιασε το φλιτζάνι της κι ήπιε μια γερή γουλιά τσάι. Πλατάγισε τη γλώσσα της.

«Το αν θα γυρίσει ή όχι δεν εξαρτάται από τον πατέρα σου αλλά από αυτήν», μου είπε μετά.

«Ποια είναι επιτέλους “αυτή”; Εννοείτε... τη μητέρα μου;»

«Φυσικά. Αυτή η γυναίκα δεν έπρεπε να παντρευτεί ποτέ τον γιο μου. Δεν είναι της κλάσης του. Ξέρεις πόσες πολύφρονες νύφες του νησιού με μεγάλη περιουσία και ξακουστό όνομα του έκανα προξενιό; Αλλά όχι. Εκείνος είχε μάτια μόνο για τη Χαρίκλεια. Σιγά το κελεπούρι δηλαδή. Τα 'θελε και τα 'παθε! Ούτε έναν γιο δεν κατάφερε να του χαρίσει!»

«Το ομοίωμα της φρεγάτας καιγόταν στα ανοιχτά μέσα στο σκοτάδι, χαρίζοντας μια απόκοσμη λάμψη στον ουρανό, κι η θάλασσα βάφτηκε κατακόκκινη, όταν κάποιος με κόλλησε στον τοίχο, πέρασε τα δάχτυλά του μέσα στα μαλλιά μου και με φίλησε παθιασμένα. Σύγχυση ένιωσα, γλυκιά ζάλη, καίγονταν τα πάντα μέσα μου και δροσίζονταν μαζί. Και τότε η νύχτα έγινε μέρα, ο ουρανός πλημμύρισε γιορτινά πυροτεχνήματα, μαγευτικά χρωματικά εφέ. Κι ο άντρας που με μάγεψε με το φιλί του ήταν άφαντος...»

Ο γοπτευτικός Μάξιμος, ο ευαίσθητος Ίωνας, ο δυναμικός Ανδρέας κι ανάμεσά τους η Αλεξία. Η γυναίκα που αγαπήθηκε πολύ. Ποιος θα την κάνει δική του για πάντα;

Η Αγαθονίκη και ο Ιάκωβος, γεμάτοι άσβεστο μίσος και αμαρτίες. Γιατί είμαστε όσα μας έχουν συμβεί. Γιατί δύσκολα ξεφεύγουμε από τα λάθη που έκαναν οι γονείς μας.

*Μια αληθινή ιστορία ζωής,
ένα μυθιστόρημα που λούζεται στο φως
και φωνάζει δυνατά το όνομα της αγάπης.
Για να μην κοιμηθούν ποτέ τα όνειρα,
για να ξυπνήσουν οι ελπίδες...*

ΔΕΙΤΕ ΕΔΩ
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20915

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η